

سیل همدلی

مستند از دانش و تجارب مدیریتی سیلاب خوزستان

دفتر برنامه ریزی، نوسازی و تحول اداری استانداری خوزستان

عنوان و نام پدیدآور: سیل همدلی: مستندسازی دانش و تجارب مدیریتی سیلاب خوزستان / تهیه کننده دفتر برنامه ریزی، نوسازی و تحول اداری استانداری خوزستان؛ مجری پروژه جهاد دانشگاهی استان خوزستان.

مشخصات نشر: اهواز: خوزان، ۱۳۹۹.

مشخصات ظاهری: ۳۲۴ ص.

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۶۱۲۶-۷۲-۴

وضعیت فهرست نویسی: فیپا

عنوان دیگر: مستندسازی دانش و تجارب مدیریتی سیلاب خوزستان.

موضوع: سیل -- ایران -- خوزستان -- مدیریت -- مصاحبه ها

Floods -- Iran -- Khuzestan -- Management -- Interviews: موضوع

موضوع: مدیریت بحران -- ایران -- خوزستان -- مصاحبه ها

Crisis management -- Iran -- Khuzestan -- Interviews: موضوع

موضوع: سیل -- ایران -- خوزستان -- مهار -- مصاحبه ها

Flood control -- Iran -- Kuzestan -- Interviews: موضوع

موضوع: مدیران دولتی -- ایران -- خوزستان -- مصاحبه ها

Government executives -- Iran -- Khuzestan -- Interviews: موضوع

شناسه افزوده: استانداری خوزستان. دفتر برنامه ریزی، نوسازی و تحول اداری

شناسه افزوده: جهاد دانشگاهی. واحد خوزستان

رده بندی کنگره: TC۵۳۰

رده بندی دیویی: ۶۲۷/۴۰۹۵۵۵۳

شماره کتابشناسی ملی: ۶۱۶۵۸۰۱

سیل همدلی

مستندسازی تجربه مدیریت بحران در سیل استان خوزستان

تهیه کننده: دفتر برنامه ریزی، نوسازی و تحول اداری استانداری خوزستان

ناظران: مهدی مکارمی مدیر دفتر برنامه ریزی، نوسازی و تحول اداری

فریده مراد حسینی معاون آموزش و پژوهش دفتر برنامه ریزی، نوسازی و تحول اداری

محقق و پژوهشگر: دکتر اسحاق ممبینی

مجری پروژه: جهاد دانشگاهی استان خوزستان

چاپ نخست: ۱۳۹۹ / شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه

طرح جلد: فرناز امیدی صفحه آرا: فاطمه امیدی

عکس: ایسنا - علیرضا محمدی

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۶۱۲۶-۷۲-۴

سایر حقوق برای نشر خوزان محفوظ است.

قیمت: ۵۰۰۰۰ تومان

نشر خوزان

khuzan.pub@gmail.com

کد پستی: ۶۱۸۵۶-۳۸۱۴۱

تلفن: ۰۹۱۶۵۲۰۹۱۹۷

فهرست

۶.....	سر آغاز.....
۷.....	یادداشت.....
۸.....	مقدمه.....
۱۲.....	طرح مسأله.....
۱۵.....	ضرورت توجه به دانش پنهان در سازمان‌ها.....
۱۸.....	مدیریت دانش سازمانی.....
۱۹.....	مفهوم مستندسازی.....
۲۱.....	اهمیت انجام مستندسازی فرآیند مدیریت سانحه و بحران.....
۲۴.....	سیلاب خبرستان: اهمیت بهره‌گیری از تجارب آن.....
۲۷.....	پیشینه تجربی پژوهش.....
۳۰.....	اهداف و سوالات پژوهش.....
۳۰.....	چارچوب مفهومی.....
۳۲.....	روش‌شناسی پژوهش.....
۳۲.....	مشارکت‌کنندگان.....
۳۴.....	جمع‌آوری و تحلیل داده‌ها.....
۳۵.....	کدهای اولیه به‌دست آمده.....
۴۶.....	یافته‌های پژوهش.....
۴۷.....	شرایط علی-زمینه‌ساز.....
۴۷.....	ساختار قبیله‌ای و عشایری مناطق درگیر سیلاب.....
۴۸.....	کمک‌رسانی و همدلی مسئولین و مردم مناطق مختلف استان و کشور.....
۵۱.....	نگرانی از چالش‌های اجتماعی.....
۵۴.....	مسأله اطلاع‌رسانی و هماهنگی.....
۵۵.....	چالش‌های مرتبط با مدیریت بحران.....
۵۸.....	تنگنای دسترسی به ماشین‌آلات.....
۶۰.....	فقدان آمایش سرزمین.....
۶۲.....	عدم لایروبی رودخانه‌ها و کانال‌ها.....
۶۴.....	شرایط مداخله‌گر.....

- ۶۴.....بازنمایی سوگیرانه در شبکه‌های اجتماعی
- ۶۶.....نقش عامل انسانی در خدمات رسانی
- ۶۶.....کمبودها و آشفتگی‌های توزیع خدمات
- ۶۷.....استراتژی‌های عمل یا تعامل
- ۶۷.....اعمال مدیریت بحران در محدوده‌ای وسیع
- ۶۸.....فراخوان کمک استانی - ملی (جذب کمک‌ها به مثابه‌ی تکلیف)
- ۶۹.....حضور مستمر و شبانه‌روزی در مناطق سیل‌زده
- ۷۰.....برپایی فوری کمپ‌ها و اردوگاه‌های اسکان
- ۷۱.....اتخاذ استراتژی به حداقل رساندن تلفات جانی
- ۷۱.....اتکا بر بازسازی فوری سیل‌بندهای محلی
- ۷۳.....اتخاذ استراتژی انتقال مازاد سیلاب به زمین‌های کشاورزی و تالاب‌ها
- ۷۴.....سعی در یادگیری و بهره‌گیری از دانش محلی - بومی
- ۷۴.....الزام مدیران به پایش مستمر شرایط
- ۷۵.....برگزاری جلسات مستمر و محدود
- ۷۷.....پیامدها
- ۷۸.....به حداقل رساندن حجم و میزان خسارت به بیت‌المکونی و زیرساخت‌های شهری
- ۷۹.....تهدید و یا قطع مسیرهای ارتباطی جاده‌ای
- ۸۱.....افزایش تعامل مسئولین و معتمدین محلی و بهره‌گیری از ظرفیت دانش بومی
- ۸۲.....بحث و جمع‌بندی
- ۸۷.....سخن آخر: نکات مرتبط با دانش ضمنی احصاء شده
- ۸۸.....نقد و بررسی عملکرد مدیریت بحران سیلاب استان خوزستان باتوجه به اسناد و وقعه‌انین بالادستی
- ۹۷.....منابع و مأخذ

سر آغاز

همدلی و کمک هم استانی ها و سایر هموطنان در سیل استان خوزستان بی نظیر بود.
« ما باید نام این سیل را سیل همدلی بنامیم ».

قرار گرفتن استان خوزستان در موقعیتی استراتژیک و برخورداری از منابع و مزیت‌های مختلف خدادادی و طبیعی از یک سو و عوامل زمینه آبی و محیطی ساخته دست بشر از سوی دیگر سبب شده تا این استان همواره با حوادث مختلف طبیعی و غیر طبیعی مواجه گردد.

از جماعات اتفاقات و رخداد های طبیعی، سیلاب اسفندماه و فروردین ماه ۹۸-۹۷ در استان بود که علی رغم آسیب ها و اثرات مختلفی که بر بخش های اقتصادی و اجتماعی بر جای گذاشت، موجب بروز و ظهور ظرفیتهای فرصت ها و نقاط قوتی از توانمندی های بالقوه در سطوح دولتی، خصوصی و مردم نهاد گردید.

اولویت بندی اقدامات مورد نیاز در سه محور مهم ۱. کاهش تلفات ۲. پایداری سدها و ۳. آسیب کمتر به زیرساختها، توسعه ای، با مدیریت یکپارچه اتخاذ تصمیمات مهم در سطح استان موجب پیشرفت امر به نهایتا مهار سیلاب بوجود آمده بدون خسارت جانی بود.

مستند سازی و گردآوری دستاوردهای تجربی و علمی حاصل از هم افزایی همه نیروهای حاضر در صحنه بحران موجب حفظ و نهاداری تجارب مفید و ارزنده کسب شده در این گونه حوادث و اتفاقات گردیده و ظرفیتی ضروری جهت انتقال و استفاده از این گنجینه علمی و تجربی می باشد.

بر خود لازم می دانم از تلاش های موثر و بی وقفه همه مسئولان، مدیران، مسئولین، نیروهای جهادی و بخصوص همکاری مردم در مهار بحران بوجه خداوند قدر دانی نموده و در ادامه آن نیز از پژوهشگران و محققینی که در پروژه پژوهشی حاضر نسبت به تجمیع دانش حاصل از این مدیریت بحران اقدام نموده اند که گامی بسیار ارزنده جهت ثبت وقایع و ماندگاری همه فعالیت ها و اقدامات انجام شده در استان است، تشکر نمایم.

غلامرضا شریعتی
استاندار خوزستان

یادداشت

از نظر معرفت شناختی، تقسیم بندی های مختلفی از دانش ارائه شده است که مبنای یکی از این دسته بندی ها، معیار قدرت انتقال و مبادله است. براین اساس دانش به دو نوع دانش آشکار و صریح و دانش ضمنی تقسیم می شود. آنچه در قالب اسناد رسمی نظیر؛ آیین نامه ها، رویه های کاری، گزارشات، پایگاه های اطلاعاتی، کتاب ها و مقالات، اسناد بایگانی شده، نلمه ها، سیاست ها و بیانیه های سازمانی قابل ملاحظه است، دانش آشکار نامیده می شود. در واقع دانش آشکار ناظر بر داده ها و اطلاعاتی است که ملموس و آشکار است، اما دانش ضمنی ذهنی، شخصی و موقعیتی است، فردی و اجتماعی است، از این حیث که عمیقاً ریشه درپیش و تجربه فردی دارد و از عقاید، تجارب، فرهنگ و ارزش های فردی سرچشمه می گیرد. چنانچه مدیران سازمان تجارب، آموخته ها و اندوخته های تجربی و عملی خود را مکتوب ننمایند؛ این امر سبب در فراموشی و رفتن سرمایه های دانشی آن سازمان می شود. از سوی دیگر با توجه به ماهیت دانش و سرمایه های انسانی که در ذهن این افراد پنهان است، با خروج این افراد از سازمان - به دلالی نظیر بازنشستگی، انزال، تعدیل و ... - این دانش نیز از سازمان خارج می شود.

در بحران سیلاب فروردین ۱۳۹۸ استان خوزستان، انباشت تجربه و دانش حاصل از اقدامات و فعالیت هایی که توسط دستگاه های اجرایی، مردم و مسئولین صورت گرفت، دفتر برنامه ریزی، نوسازی و تحول اداری را بر آن داشت تا به عنوان یکی از سرمایه های علمی و دانشی مهم استان، نسبت به گردآوری، سازمان دهی و مستندسازی تجارب به منظور انتقال و یا اشتراک و ثبت و ضبط در حافظه ی سازمان اقدام نماید.

پروژه ی پژوهشی «مستندسازی تجربیات مدیریت بحران سیل اخیر» مجموعه ای مدون و ارزشمند از مصاحبه های عمیق پژوهشگران تحقیق و مدیران و دست اندر کاران درگیر با بحران سیلاب فروردین ماه ۱۳۹۸ استان خوزستان است. کتاب حاصل از آن، اندوخته ای علمی شامل عناصر ساختاری، انسانی و اجتماعی و ارائه ی ارزشمندی و راهکارهای مناسب (دانش ضمنی کسب شده از کلیه ی فرآیندهای تصمیم گیری) جهت پیش بینی، پیش گیری و مدیریت بحران های بعدی است.

بهره برداری از این اندوخته های علمی، گامی بلند در راستای کاهش هزینه های کوتاه نمودن فرآیندهای تصمیم گیری در سطح مدیریت کلان استان خواهد بود. همچنین از آنجا که استفاده از گزارش های علمی - کاربردی نشأت گرفته از تخصص و تجربه های علمی و عملی در آموزش و توانمندسازی نیروی انسانی، اهمیت خاصی دارد؛ دفتر برنامه ریزی، نوسازی و تحول اداری استان خوزستان از کلیه کارکنان دستگاه های اجرایی و افراد خارج از این مجموعه ها، دعوت می کند تا با استفاده از امکانات و تسهیلاتی که این دفتر در اختیار آن ها قرار می دهد؛ به تألیف، تدوین و ترجمه ی کتب و گزارش های مفید مورد نیاز کارکنان این دستگاه ها، بپردازند.

مهدی مکاری

مدیر کل دفتر برنامه ریزی، نوسازی و تحول اداری